

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1278656/3

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב יצחק הדאיה, הרב משה בצרי

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד צוריאל בובליל ועו"ד כוכי דדון)
נגד
הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ספי ריבה)

הנדון: סמכות ובחינת הזיקות לקביעת הפורום הנאות

החלטה

לפנינו נדון קביעת סמכותו של ביה"ד.

הבעל הגיש לביה"ד תביעת גירושין כרוכה, כשהאישה טוענת שהמקום הראוי לדיון הוא בבית המשפט בספרד.

תביעת הגירושין

הצדדים נישאו זה לזה כדמו"י בתאריך כ"ח באלול תשס"ה (2.10.2005). מנישואין אלה נולדו שתי בנות, קטינות.

בתאריך ד' בניסן תשפ"א (17.3.21) תבע הבעל גירושין, ולתביעתו כרך את ענייני הרכוש, משמורת, זמני שהות, חינוך הילדים, מזונות האישה והילדות וכתובה.

גם האישה מסכימה לגירושין, אולם מתנה זאת בסיום ההליכים בבית המשפט לענייני משפחה בספרד (אליהם נתייחס בהמשך). האישה עצמה הגישה תביעת גירושין לבית המשפט לענייני משפחה בספרד, למרות שהיא מעולם לא נישאה אזרחית אלא כדת משה וישראל, כאן בארץ ישראל.

עולה מהדברים כי האישה עצמה חפצה בגירושין, אולם מנסה להתנות את הגירושין בכך שהבעל ייכנע לדרישתה כי מקום הדיונים בענייני הרכוש – יתקיים בספרד, וכן לא יעשה.

בית הדין הבהיר חזור והבהר כי מששני הצדדים חפצים בגירושין, אין מקום להתניות כאלה או אחרות, בפרט כששני הצדדים מתגוררים כיום במדינות אחרות. האישה בספרד והבעל בארץ ישראל.

לאור האמור בית הדין יקיים דיון בעניין הגירושין בתאריך כ"ו בסיון תשפ"א (6.6.21) בשעה 10.30, כאשר האישה מחויבת להתייצב לדיון, ובמידה ולא תתייצב, ינקטו נגדה צעדים, ועשוי להינתן פס"ד בהעדרה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סמכות

נדון כעת בעניין הסמכות לדון בענייני הרכוש כאן במדינת ישראל ולא בספרד.

סמכות בית הדין לדון בגירושין ובכרוך בגירושין, נובעת מסעיפים 1, ו-3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג – 1953 :

1. עניני נישואין וגירושין של יהודים בישראל אזרחי המדינה או תושביה יהיו בשיפוטם הייחודי של בתי דין רבניים.

3. הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האישה ואם על ידי האיש, יהא לבית דין רבני שיפוט יהודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאשה ולילדי הזוג.

אין מחלוקת שהצדדים הינם יהודים, אזרחי המדינה.

בהתאם לפסיקה המקובלת, ככל ומקום מושבם של הצדדים הוא בישראל וכאן מרכז חייהם, הרי שענייני נישואין וגירושין שלהם יהיו בשיפוטם הייחודי של בתי הדין הרבניים, כשלתביעת הגירושין של הנ"ל ניתן לכרוך כל עניין הכרוך בגירושין.

ככל וה-DOMICILE של הצדדים, דהיינו המקום שאותו רואים הצדדים כמקום מושבם הקבוע ומקום העסק העיקרי, הוא ישראל, הרי שהסמכות בנ"ל נתונה ככלל לערכאות השיפוטיות בישראל ובכללם לבית הדין בהתאם לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג – 1953.

האם מקום מושבם של הצדדים – ישראל? האם מרכז חייהם בישראל?

על כך יכולים אנו ללמוד מכתבי הטענות, וממה שלא הוכחש (לפחות) בתשובת הנתבעת.

האישה עצמה הגישה לבית הדין הרבני האזורי בת"א בקשה לישוב סכסוך. בקשה זו הוגשה בתאריך י"ג באב תש"פ (3.8.2020). בבקשתה כותבת האישה בכתב ידה כי הכתובת שלה היא ברחוב א' 25 תל אביב.

בתאריך כ"ח באב תש"פ (18.8.20) פנה בא כוח האישה לבית הדין (ליתר דיוק – ליחידת הסיוע) בבקשה לדחות את הישיבה לישוב סכסוך, בטענה כי בתאריך שנקבע לישיבת מהו"ת, האישה ובנותיה הקטינות נמצאות מחוץ לגבולות ישראל – בברצלונה אשר בספרד, כאשר עקב מגבלות הקורונה וכו', קיים נכון למועד הגשת הבקשה קושי של ממש בהתייצבות האישה לישיבת מהו"ת. בא כוח האישה ביקש לדחות את ישיבת מהו"ת למחצית השנייה של חודש ספטמבר.

כלל ידוע כי טענה לחוסר סמכות צריכה להטען בשעה הראשונה שבה נודע לטוען על ההליך. לא רק שהאישה לא טענה על חוסר סמכות, אלא היא עצמה הגישה את הבקשה לישוב סכסוך לבית הדין הרבני, והיא עצמה מצהירה שכתובתה בתל אביב. בא כוחה במכתב הבקשה הנ"ל, לא טען שמרשתו מתגוררת דרך קבע בספרד. לחלוטין לא! היא נמצאת מחוץ לישראל, שוהה עם בנותיה מחוץ לישראל. היש לך הודאת בעל דין גדולה מזו לסמכותו של בית הדין בישראל לדון בעניינם של הצדדים, בהיות מרכז חייהם כאן בישראל?

ולא תאמר, שמא ואולי עסקינן באישה שאינה יודעת דין וחוק, מדובר באישה רואת חשבון במקצועה, המיוצגת, כבר נכון לחודש אוגוסט 2020, על ידי משרד מכובד מאד העוסק בדיני משפחה.

דא עקא, לאחר התביעה ליישוב סכסוך, ותוך תקופת עיכוב ההליכים, אצה רצה האישה לבית המשפט בספרד, בתביעות בענייני גירושין, רכוש, ועוד. מהיכן קנה בית המשפט בספרד את סמכותו לדון בעניין?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שוב נדגיש, באי הכוח המלומדים של האישה, בכתב התשובה לבית הדין אינם טוענים לחוסר סמכות בית הדין, אלא אך שבית דין דידן הוא הפורום שאינו נאות לדון בתביעות אלו, טענה אליה נתייחס בהמשך.

צא ולמד מכאן, שככל הנוגע לשאלת הסמכות אין ספק שבית הדין דידן קנה סמכות לדון בגירושין ובכרוך להם.

מדובר בבני זוג יהודים, אזרחי המדינה, שמרכז חייהם בישראל.

מתברר שלאישה אין כלל אזרחות ספרדית אלא גרמנית. לבעל ודאי שאין אזרחות ספרדית.

האישה הינה רואת חשבון במקצועה ובעיסוקה, ואף משמשת כרואת חשבון של הבעל. בדו"ח ההכנסות שהגישה לשנת המס 2018, שהומצאה למס הכנסה בתאריך 23.12.19, מצהירה רו"ח של הבעל, קרי נתבעת דנן, בעמ' 3 לדו"ח שבן הזוג הוא תושב ישראל.

יתרה מזו, הבעל המציא לבית הדין הסכם בין הצדדים מיום כ"ד באייר תשע"ו (20.5.16), עליו חתמו הצדדים לפני נסיעתם לברצלונה, ובהתאם לסעיף 10 להסכם, הסכימו הצדדים כי כל עניין בין הצדדים ובעניין הבנות, ידון רק בבתי המשפט ובבית הדין במדינת ישראל, ולא תהיה סמכות שהיא בכל מצב שהוא לבית המשפט בספרד.

ביחס למסמך זה טען בא כוח האישה (סעיף 7 לבקשה) שהנתבעת לא חתמה על המסמך האמור ולא הסכימה לתנאיו, ומצטייר כי מדובר במסמך בלתי אוטנטי בעליל. לא אכנס לעצם הטענה שנאמרת בשפה קלושה, שהרי אם האמת כדברי בא כוח האישה, נמצא שלא רק שהמסמך אינו אוטנטי, הוא אף מסמך מזויף. האם הוגשה תלונה במשטרה?

משכך אין ספק, ואף אין מחלוקת בדבר, שהסמכות לדון בענייני הגירושין והכרוך בכך, הוא לבית הדין הרבני בת"א, מכוח סעיף 1 וסעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג – 1953.

הפורום הנאות

כידוע יש להפריד בין שאלת הסמכות לבין קביעת הפורום הנאות. יכולה להיות הסמכות כאן בישראל, אולם משיקולי נוחות או תועלת אחרת ניתן לקבוע שהדיונים יהיו במדינה זרה.

בא כוח האישה בכתב התשובה שהגיש לבית הדין לא חלק על סמכותו של בית הדין לדון בענייני הרכוש, ואך טען כי הפורום הנאות הוא בית המשפט לענייני משפחה בספרד.

האם בית המשפט בספרד הוא הפורום הנאות לדון ברכוש הצדדים?

ראשית לעובדות.

לצדדים רכוש רב בישראל. שתי דירות ברחוב א' בתל אביב (דירה 2 ודירה 6), תכולת דירה, רכב (טויוטה לנד קרוזר 2019), חשבון בנק משותף, חשבונות בנק נפרדים וזכויות בקרנות פנסיה. לתובע משרד עורכי דין בישראל ולנתבעת שותפות במשרד רו"ח בישראל.

לצדדים גם נכסים בספרד. בהתאם לכתב התביעה, שני נכסי מקרקעין, שותפויות ויזמויות ועסקים שונים, שהשווי לטענת הבעל כמיליון אירו. כספים בסכום של 200,000 יורו, ורכב מרצדס.

הפורום הנאות עניינו נוחות דיונית. וכפי שעולה גם מבג"ץ 8754/00 (עינת רון נ' בית הדין הרבני הגדול, הדגשים לא במקור):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"בית-משפט זה ראה אף הוא להשתחרר מהכבלים הנוקשים שאפיינו את הדוקטרינה בעבר. נפסק כי כאשר מתעוררת שאלה של ברירת מקום-שיפוט, על בית-המשפט לשקול האם הפורום המקומי הוא "הפורום הטבעי" (*Natural Forum*), או שמא קיים פורום טבעי זר, בעל סמכות לרון בתובענה. קביעת "טבעיות הפורום" היא שאלה שבשיקול-דעת, ועל בית-המשפט להפעילו על-פי קריטריונים מקובלים ובהתחשב במכלול הנסיבות, הציפיות והאינטרסים הרלוונטיים לעניין. (ראו: ע"א 300/84 אבו עטיה הנ"ל, בעמ' 377-378, 385). הפורום הנאות לדיון יהיה זה שאליו מובילות מירב הזיקות הרלוונטיות, ושהוא בעל הקשר האמיתי, המשמעותי והמהותי למקרה נשוא הדיון. (ע"א 2705/91 אבו-ג'חלה הנ"ל, בעמ' 569; רע"א 1705/97 הגבס א' סיני (1989) בעמ"מ נ. *The Lockformer Co.* פ"ד נב (1) 109, 113-114). בין השיקולים הרלוונטיים, נהוג למנות את מקום מושבם של הצדדים והמקום בו הם מנהלים את חייהם או את עיסקם, גישה למקור הראיות, האפשרות לחייב עדים להעיד בבית-המשפט, ההוצאות הכרוכות בהבאת עדים, ועוד. (ע"א 2705/91 אבו-ג'חלה הנ"ל, בעמ' 569; רע"א 4716/93 החברה הערבית לביטוח שכמ הנ"ל, בעמ' 269). אחת השאלות שטרם ניתנה להן תשובה אחידה בפסיקתנו, הינה האם בגדר בחינת טבעיות הפורום, ניתן לשקול קשיים באכיפתו של פסק-דין לכשיינתן. (ראו: רע"א 2705/97 הגבס א' סיני (1989) בעמ"מ הנ"ל, בעמ' 118; והשוו: רע"א 9141/00 *Forum Bruno* 7059/01 (טרם פורסם) וכן דנ"א *Krieski* 9211/00 ואח' נ' מרקס ואח' (טרם פורסם). כשלעצמי, נוטה אני לדעה כי קשיים באכיפה עשויים אף הם להוות שיקול רלוונטי במכלול השיקולים לעניין התאמת הפורום, אם כי אינם בגדר השיקול הדומיננטי או המכריע.

תנאי חשוב לתחולתה של דוקטרינת ה"פורום לא נאות", הוא כי ההתדיינות בפורום הזר היא בת-השגה, כך שבידי התובע אפשרות מעשית להגיש את תביעתו שם. יש הגורסים כי גמישותה של דוקטרינת הפורום הלא נאות, מאפשרת לבית-המשפט להתחשב באפשרות תביעה בפורום הזר, אף כאשר הדבר כרוך בויתור מצד הנתבע על טענות הגנה דיוניות, כגון- חלוף הזמן להגשת ערעור. (ע"א 2705/91 אבו-ג'חלה הנ"ל, בעמ' 563-564 *Dacey & Morris*; *The Conflict of Laws (London, 13th ed. by Lawrence Collins and others, 2000, VI. I) 396-397, 399*).

נטל ההוכחה בעניין קיומו של פורום זר מוסמך, בעל מירב הזיקות למקרה נשוא התביעה, מוטל על הנתבע. המבחן בו עליו לעמוד אינו מאזן-נחות רגיל; על נתבע הטוען טענת "פורום לא נאות", לשכנע את בית-המשפט כי המאזן נוטה בבירור ובאופן משמעותי אל עבר הפורום הזר. (ראו: ע"א 2705/91 אבו-ג'חלה הנ"ל, בעמ' 572-573 *Dacey & Morris - VI. I* 395).

כאמור בפסיקת בג"ץ הנ"ל, הפורום הנאות לדיון יהיה זה שאליו מובילות מירב הזיקות הרלוונטיות, ושהוא בעל הקשר האמיתי, המשמעותי והמהותי למקרה נשוא הדיון, כאשר בין השיקולים הרלוונטיים, נהוג למנות את מקום מושבם של הצדדים והמקום בו הם מנהלים את חייהם או את עסקיהם, גישה למקור הראיות, האפשרות לחייב עדים להעיד בבית-המשפט, ההוצאות הכרוכות בהבאת עדים.

אין ספק שלעניין הרכוש הנמצא בישראל, הפורום הנאות הוא ישראל. לקבוע את שוויים של הנכסים בישראל, המקרקעין, הזכויות הפנסיוניות, צוויים לעניין חשבונות הבנק, שווי העסק (משרד עו"ד ומשרד רו"ח), הרי שכל הזיקות ולא רק המירב, נוטה בבירור לישראל.

אך יתירה מזו, האמנה בין ישראל לספרד, שנחתמה בתאריך כ"ה באייר תשמ"ט (30.5.89), ונכנסה לתוקף בתאריך כ"ז בטבת תשנ"א (13.1.1991), קובעת במפורש (סעיף 1 (3) (א) לאמנה:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

“האמנה לא תחול על פסקי דין הניתנים באחד העניינים שלהלן:

(א) המעמד האישי [...] עניינים שבדיני משפחה, לרבות זכויות ברכוש הנובעים מקשרי נישואין, וענייני צוואות וירושה”.

אשר על כן, לא שייך לטעון טענת פורום נאות, כאשר פסקי הדין של בית המשפט בספרד, לא יהיה להם תוקף חוקי בישראל. להתדיין על רכוש בישראל, בבית משפט במדינה אחרת שלפסקי הדין שלו אין תוקף בישראל, האם פורום נאות יקרא? ודאי שלא.

אין ספק, לעניין רכוש הנמצא בספרד, הפורום הנאות הוא בית המשפט לענייני בספרד, שהרי גם להחלטות בית דין דנן אין תוקף בספרד, אולם ביחס לרכוש הנמצא בישראל, אין ספק שהסמכות לדון בו נתונה לבית דין דנן, שהוא גם הפורום הנאות ביותר לקיים בו את ההתדיינות הנ”ל.

לעניין הטענות שהעלה בא כוח האישה בעניין תביעות התלויות ועומדות בבית המשפט לענייני משפחה - עיינתי בתביעות אלה, אין מדובר בתביעות רכושיות בין בני זוג, מדובר בתביעות מסוג אחר, לעיתים מתוך תביעות אלה זולגת שאלת רכושם של הצדדים. אך בא כוח הבעל הצהיר בפנינו, שככל ולתוך אותן תביעות תזלוג שאלה רכושית ביחסי הממון בין בני הזוג, שכאמור אין תביעה כזו בבית המשפט לענייני משפחה, הסמכות תהיה נתונה לבית הדין דנן.

לאור האמור, ולאחר בחינת שאלת הסמכות העניינית ובחינת הפורום הנאות בנסיבות העניין, קובע בית הדין כי הוא מוסמך לדון בגירושין ובתביעות הכרוכות לגירושין, ובכללם בענייני רכוש הצדדים הנמצא בישראל.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ח' בסיון התשפ”א (19/05/2021).

הרב משה בצרי

הרב יצחק הדאיה

הרב צבי בן יעקב – אב”ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה